

Vergeeten testament kan veel ellende teweeg brengen.

Zijn goede doelen geldmachines?

Door: Redactie DDB

09-03-2023

Goede Doelen

Goede doelen zijn voor hun inkomsten deels afhankelijk van nalatenschappen. Met enige regelmaat duiken in de media artikelen op waarbij de afwikkeling van een nalatenschap aan goede doelen uitloopt op een persoonlijk drama voor naasten van de erflater. Het weekblad De Groene Amsterdammer kopte onlangs: ‘Pas op met nalatenschappen. Goede doelen zijn soms keiharde financiële instellingen.’

Erfgenamen kunnen voor onaangename verrassingen komen te staan. Zeker als maanden na het overlijden van de echtgenoot een brief van de notaris op de deurmat valt met een testament uit het verleden waarvan de echtgenote onkundig is. Een testament waaruit blijkt dat niet alleen de echtgenote, maar ook twee goede doelen erfgenaam zijn van een appartement en van spaargeld à raison van enkele tienduizenden euro's. Oei!

De eerste echtgenote van de erflater in deze casus overleed na twee jaar huwelijk. Later woonde hij bij een vriendin in, maakte een testament op en bepaalde dat zij alles zou erven. In tweede instantie zou de erfenis naar twee goede doelen gaan. Dat laatste scenario drong zich op toen ook deze vriendin snel overleed. En paar jaar later trouwde hij opnieuw. Dit huwelijk duurde zestien jaar, tot aan de dood van de erflater na een ziekbed van enkele jaren.

Informele wil

Tegen zijn broer en zijn tweede echtgenote had hij gezegd dat alles goed was geregeld. Over een testament had hij nooit meer gesproken. Zijn tweede echtgenote ging ervan uit dat gezien hun huwelijk in gemeenschap van goederen de volledige nalatenschap aan haar zou toekomen. Bovendien: soms valt er met de erfgenamen over een vergeten testament te spreken. Sterker: de Belastingdienst heeft tien jaar terug 'de informele wil' in het leven geroepen.

Dit laatste betreft beleid voor erf- en schenkbelasting bij verwerping van een nalatenschap, een ongelukkige redactie van een testament, een vergeten testament en een informele wil. Een erflater kan immers vergeten zijn om zijn testament aan te passen aan gewijzigde omstandigheden. Te denken valt aan een situatie waarbij actualisering van de tekst aan ingrijpend gewijzigde persoonlijke omstandigheden voor de hand zou hebben gelegen.

Advies

Er vloeit jaarlijks minstens € 400 mln uit nalatenschappen naar goede doelen en dat bedrag zal in de toekomst eerder substantieel toe- dan afnemen, zo verwacht men bij de VU Amsterdam. In de casus die hier centraal staat nam de echtgenote een advocaat in de arm. Ook beide goede doelen wonnen juridisch advies in. Daarnaast spraken ze met andere goede doelen. Ze besloten het testament te volgen en dus de nalatenschap te aanvaardden.

Over de aanvaarding van erfenissen zegt de Code Nalaten weinig. Puur juridisch gezien lijkt het kader logisch: een testament is een uiterste wilsbeschikking. Een rechter zal daar zelden van afwijken. In de onderhavige casus wees de rechter de vordering van de tweede echtgenote af. Dat laat onverlet dat goede doelen voorzichtig moeten zijn met ouderen, in het bijzonder met de snel groeiende categorie die zaken niet meer goed kan overzien.

Opbrengst delen

Dit betekent dat de echtgenote €1.800 moest betalen aan de advocaatkosten van beide goede doelen. Ze kan weliswaar aanspraak maken op de helft van het spaargeld en zal haar huis niet uitgezet worden. Ze kwam dus niet op straat te staan. Maar bij verkoop van het appartement zal ze de helft van de opbrengst moeten afstaan aan beide goede doelen. Dit heeft ook gevolgen voor haar erfgenamen. De echtgenote heeft namelijk kinderen uit een eerder huwelijk.

Het aanvaarden van nalatenschappen door goede doelen is soms hellend vlak. Het huidige erfrecht stam uit 2003. De vraag is of dit erfrecht na twintig jaar niet geüpdatet zou moeten worden. Bijvoorbeeld door meer rekening te houden met de complexiteit en de contextuele kant van schrijvende casussen inclusief de morele aspecten daarvan. Goede doelen zijn als de dood voor publiciteit over casussen waar de rechter aan te pas moet komen.

Wees helder en actueel

Goed om de werkelijkheid recht in de ogen te kijken. Het is niet te verwachten dat het erfrecht snel aangepast zal worden. Onder juristen en andere deskundigen is dit niet of nauwelijks een issue. Voor erflaters geldt dus voorlopig: denk goed na hoe je goede doelen in je testament opneemt, zeker na een wat onstuimige levenswandel. Zorg voor een heldere en actuele redactie. Zo kun je veel ellende voorkomen.